

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

III. De loco tempore & aliis circumstantiis Nativitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

IN NATALI DOMINI.

De Loco, Tempore, & aliis Circumstantiis Nativitatis.

S E R M O III.

Duo quædam rerum genera, Fratres, in hac Nativitate Domini confidero, non solum diversa, sed & dissimilia valde. Siquidem & Puer qui nascitur, Deus est: & Mater de qua nascitur, virgo est; & partus ipse sine dolore est. Fulget in tenebris lux nova de cælo, gaudium magnum Angelus evangelizat. Laudat multitudo cælestis militiæ, datur gloria Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Curvunt pastores, inveniunt, quod ad eos dictum est verbum, nunciant aliis: quicumque audiunt, admirantur. Hæc & his similia dilectissimi, divinæ virtutis sunt, non fragilitatis humanæ. Vasa sunt aurea & argentea, quibus pro tanta solemnitate in mensa Domini etiam egenis quibusque hodie ministratur. Non est nobis tollere ista, non nobis datur aureus discus aut scyphus, sed qui in eis est cibus & potus. *Diligenter considera*, ait Sapiens ^a, *quæ tibi apponuntur*. Et ego quidem agnosco mea esse Nativitatis huius tempus & locum, infantilis corporis teneritudinem, parvuli vagitus & lachrymas, sed & ipsorum quibus primò annunciatur Nativitas Salvatoris, paupertatem pastorumque vigiliis. Mea sunt hæc, pro me faciunt, mihi apponuntur, mihi proponuntur imitanda. Hyeme natus est, nocte natus est Christus. Nunquid credimus casu factum, ut in tanta aeris inclementia, & in tenebris nasceretur, cuius est hyems & æstas, dies & nox? Non eligunt parvuli cæteri quando nascantur, quippe quibus adhuc vix incipientibus vivere nullus subest rationis usus, nulla eligendi libertas, facultas nulla deliberandi. Christus, Fratres, etsi homo erat, erat tamen in principio apud Deum, & Deus erat eiusdem, cuius nunc est, sapientiæ & potestatis, ut pote Dei virtus, & Dei sapientia. Nasciturus itaque Dei filius (cuius in arbitrio erat quodcumque vellet eligere tempus) elegit quod molestius est, præsertim parvulo, & pauperis matris filio, quæ vix pannos haberet ad involvendum, præsepe ad reclinandum. Et cum esset tanta necessitas, nullam audio pelium fieri mentionem. Primus Adam pellicis vestitur tunicis, pannis secundus obvolvitur. Non est tale iudicium mundi. Aut iste fallitur, aut mundus errat. Sed divinam falli impossibile est sapientiam. Meritò proinde & carnalis prudentia (mors siquidem & ipsa) inimica est Deo, & sæculi quoque prudentia stultitia nominatur ^b. Quid enim? Christus utique qui non fallitur, elegit quod carni molestius est. Id ergo melius, id utilius, id potius eligendum: & quisquis aliud doceat, vel suadeat, ab eo tanquam à seductore cavendum.

Jag

^a Prov. 23.2
Ex circumstantiis Nativitatis, morum documenta petita.

Christus hyeme natus docet eligenda quæ carni molesta sunt,

^b 1. Cor. 3. d

In Natali Domini, Sermo III. 95

Jam verò etiam nocte voluit nasci: ubi sunt qui tam impudenter ostentare gestiunt semetipsos? Christus elegit quod salubrius judicat, vos eligitis quod reprobatur ille. Quis prudentior è duobus? Cuius iudicium iustius? Cuius sententia sanior? Denique tacet Christus, non se extollit, non magnificat, non prædicat, & ecce annunciat eum Angelus, laudat multitudo cœlestis exercitus. Et tu ergo qui Christum sequeris, inventum absconde thesaurum. Ama nesciri, laudet te os alienum, fileat tuum. Adhuc autem in stabulo nascitur Christus, & in præsepio reclinetur. Et nonne ipse est qui dicit ^c: *Meus est orbis terræ, & plenitudo eius?* Quid ergo stabulum elegit? Planè ut reprobet gloriam mundi, damnet sæculi vanitatem. Nec dum loquitur lingua, & quæcumque de eo sunt, clamant, prædicant, evangelizant. Ipsa quoque infantilia membra non silent. In omnibus mundi iudicium arguitur, subvertitur, confutatur. Quis enim hominum, si daretur optio, non magis eligeret robustum corpus, & ætatem intelligibilem quam infantilem? O sapientia quæ de occultis traheris, ô verè incarnata & velata sapientia! Et tamen, fratres, ipse est promissus olim per Esaiam parvulus sciens reprobare malum, & eligere bonum ^d. Malum ergò voluptas corporis, bonum verò afflictio est. Siquidem & hanc eligit, & illam reprobatur puer sapiens, verbum infans. Verbum enim caro factum est, caro infirma, caro infantilis, caro tenera, caro impotens omnis operis, omnis laboris impatiens.

Et verè, Fratres, Verbum factum est caro, & sic habitavit in nobis. Dum esset in principio apud Deum, lucem habitabat inaccessibilem ^e, & non erat qui caperet illud. Quis enim investigavit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit ^f? Carnalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei ^g, sed jam capiat & carnalis, quia Verbum factum est caro. Si nihil præter carnem novit audire, ecce Verbum caro factum est; audiat illud vel in carne. O homo, ^h carne tibi exhibetur sapientia illa quondam occulta, ecce jam trahitur de occultis, & ipsis sese ingerit sensibus carnis tuæ. Carnaliter (ut jam dixerim) prædicatur tibi, fuge voluptatem: quia posita est mors secus introitum delectationis. Age pœnitentiam, quia per hanc appropinquat regnum Dei ⁱ. Hoc tibi prædicat stabulum istud, hoc præsepe elamat, hoc membra illa infantilia manifestè loquuntur, hoc lachrymæ & vagitus evangelizant. Plorat quippe Christus, sed nõ sicut cæteri, aut certè nõ quare cæteri solent. In aliis sensus, in Christo prævalebat affectus. Patiuntur illi, non agunt, ut pote nec ipsius adhuc usum voluntatis habentes. Illi ex passione lugent, Christus ex compassione. Illi jugum grave quod est super omnes filios Adæ: CHRISTUS filiorum Adæ peccata deplorat; & certè pro quibus

nunc

Christus non est natus docet ostentationem fugendam.

*e Psal. 49. b
Locus Nativitatis, stabulum, damnant mundi gloriam & vanitatem.*

** d Esa. 7. e*

- i. Tim. 6. d

*f Esa. 40. d.
g i. Cor. 2. d*

*h Matt. 3. a
Christi lacryma & vagitus docent fugam voluptatum, & delectationum carnalium.*

¶ Ezech. II. d

nunc lachrymas fundit, postea fundet & sanguinem. O duritia cordis mei! Utinam Domine sicut Verbum caro factum est, ita & cor meum carneum fiat. Si quidem & hoc pollicitus es per Prophetam: *Auferam, inquit, à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum.*

Pudorē quoque, dolorem, & timorem, vobis incidunt.

Fratres, lachrymæ Christi mihi & pudorem pariunt, & dolorem. Ludebam ego foris in platea, & in secreto regalis cubiculi, super me ferebatur iudicium mortis. Audivit hoc unigenitus eius, exiit posito diademate, sacco vestitus, aspersus cinere caput, nudus, pedes, flens & ejulans, quod morte damnatus esset servulus eius. Intueor illum subito procedentem, stupeo novitatem, causam percunctor & audio. Quid facturus sum? Adhuc ne ludam, & deludam lachrymas eius? Planè si infanus sum, & mentis inops, non sequar eum, nec simul cum lugente lugebo. Ecce unde pudor. Dolor & timor unde: Utique quia ex consideratione remedii, periculi mei aestimo quantitatem. Nesciebam, fanus mihi videbar; & ecce mittitur Virginis Filius, Filius Dei Altissimi, & jubetur occidi: ut vulneribus meis precioso sanguinis balsamo medeatur. Agnosce, ô homo, quàm gravia sunt vulnera pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. Si non essent hæc ad mortem, & mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. Pudet itaque, dilectissimi, propriam negligenter dissimulare passionem: cui tantam à maiestate tanta exhiberi video compassionem. Compatitur Filius Dei & plorat; homo patitur & ridebit? Sic & medicinæ æstimatio, & doloris mihi & timoris exaggeratio est.

Christi labores & lachryma nobis quoque ad consolationem cedunt.

Pastores vigilantes visitatione & allocutio Angelico digni habiti, divites & nobiles neglecti.

Verùm si diligenter observem præcepta medici, erit etiam consolationis occasio. Sicut enim gravem agnosco morbum, cui tanta apponitur medicina, sic & ex hoc ipso non incurabilem esse coniecto. Neque enim preciosissimas species frustra infumeret medicus sapiens, imò sapientia ipsa. Porro frustra infumi constat non solum si absque eis facilis esset curatio, sed multò magis, si & cum eis sit impossibilis. Animat itaque ad poenitentiam, & accendit vehementius desiderium spes concepta. Sanè accedit ad consolationem ipsa quoque quæ pastoribus vigilantibus exhibita est visitatio & allocutio Angelorum. Væ vobis divites qui habetis consolationem vestram, ut jam non mereamini habere cœlestem. Quàm multi enim nobiles secundum carnem, quàm multi potentes, quàm multi sapientes huius sæculi, hora illa in stratis mollibus quiescebant, & nemo eorum dignus habitus est novam videre lucem, scire magnum illud gaudium, Angelos audire cantantes, *Gloria in excelsis DEO?* Agnoscant igitur homines, quia qui in labore hominum non sunt, visitari ab Angelis non merentur. Agnoscant quàm placeat supernis civibus

In Natali Domini, Sermo IV. 97

bus labor, cuius spiritualis intentio est; quandoquidem & eos qui pro vi-
ctu corporis, corporali urgente necessitate laborant, suo dignantur allo-
quio, & alloquio tam felici. Nimirum humanam in eis agnoscunt or-
dinationem, qua constituit Deus ut in sudore vultus sui vescatur Adam
pane suo^k.

*Ad eò placent
Angelis labor
& vigilia.*

k Gen. 3. d

Obsecro vos dilectissimi, considerate diligentius quantum fecerit
DEUS pro vestra exhortatione & salute, ne infructuosus inveniatur in
vobis sermo tam vivus & efficax, sermo fidelis, & omni acceptione di-
gnus, sermo non tam oris quam operis. Putatis, Fratres, parum mihi
molestum esse, si hoc ipsum verbum quod nunc loquor ad vos, vacuum
& sine aliqua utilitate deperire in cordibus vestris nossem? Et quis sum
ego, aut quis est hic sermo meus? Si hunc tantillum vocis laborem inuti-
lem esse doleret homo pusillus, imo & nihili: quam iustius indignabi-
tur Dominus maiestatis, si tantam eius operam nostram aut duritiam aut ne-
gligentiam contingat evacuari? Avertat hoc à servulis suis, qui pro eorum
salute induere dignatus est formam servi, unigenitus Dei Patris, qui est
super omnia Deus benedictus in saecula, Amen.

*Christi labores
in hominis sa-
lute frustrari
quam mole-
stum Deo.*

IN NATALI DOMINI.

SERMO IV.

Et invenietis Infantem pannis involutum &c. Luc. 2:

Agnoscite, Fratres dilectissimi, quanta sit hodierna solemnitas: cui
& dies brevis, & terrae angusta est latitudo, loco pariter & tempore
dilatatur. Noctem praecipuat, coelum replet ante quam terram. Nox
enim ut dies illuminata est, cum intempestae noctis hora pastores circum-
fulsit lux nova de caelo. Et ut noveritis quo in loco solemnitatis huius
ceperint gaudia celebrari quod jam Angelis erat, futurum omni populo
gaudium evangelizatur: sed confestim adest divinis personans laudibus
coelestis exercitus multitudo. Hinc est quod solennis ducitur nox ista
praeter ceteris, in psalmis, hymnis & canticis spiritualibus: & his potissi-
mum in vigiliis sine ulla haesitatione credendum est, coelestes illos princi-
pes praevinire coniunctos psallentibus, in medio juvenularum tympani-
striaum. Sed quam multa hodie gemmis & auro fulgent altaria, quanti
ubique pallis parietes adornantur! Putes ad haec divertent Angeli,
& pannosos homines declinabunt? Si ita est, cur pastoribus ovium ma-
gis apparere quam terrae regibus, quam sacerdotibus templi? Cur & ipse
Salvator, cuius est aurum pariter & argentum, sacram in corpore suo de-
dicat paupertatem? Aut certe, cur paupertas ipsa tam sollicitè enarratur
ab Angelo? Neque enim sine certi ratione mysterii pannis Salvator ob-

*Uti hic, sic
& alibi per-
stringit ni-
mium Tem-
plorum &
altarium
cultum.
videt Apolog.
ad Guilielm.*

Sermones S. Bernardi.

N

volvitur.